

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako lažnjiv nemčur hujška zoper slovenske šole.

(Izv. dopis od zgornje Savinje.)

Ne da se tajiti, da je se narodna zavest ob izvirkih bistre Savinje že zdavnej prebudila, ne le samo na kmetih; tudi naši trgi so narodni. Nij se nam toraj bati, da bi nekteri nemčurji, ki še živijo med nami, mogli naše ljudstvo izneveriti narodu slovenskemu ter ga izdati ljutim našim sovražnikom.

Toda ene reči še mnogoterim Slovencem manjka, in sicer trdne značajnosti. Večkrat se da še ta ali oni premotiti, posebno, če pride v mesto med nemčurje; tu zataji, če tudi le za kratko časa, svoj narod. Dozdevni dobiček, ki mu blišči iz blažene nemščine, pa zvijača nasprotnikov, premagata slabotneža, da zapusti za trenotek svoj narod. In če se nasprotnikom posreči, Slovence izneveriti ter ga spraviti v tabor nemčurski, kakšno veselje med njimi! Hvala Bogu, da je takih omahljivcev še le majhna peščica.

Sledeči slučaj, ki se je pripetil v srenji sv. Frančiška, naj pojasni moje besede!

Naznanil je listič celjskih nemčurjev, ka je nek tukajšnji posestnik svojo hčerko, ktera je obiskovala do letošnjih velikonočnih praznikov slovensko deklisko šolo pri šolskih sestrah v Celji, po veliki noči preselil v celjsko mestno, trdno nemško deklisko šolo.

„Cillier Zeitung“ pravi, da, kakor ta kmet, tako tudi mnogi drugi kmeti sprevidajo veliko korist znanja nemškega jezika; „treba kmetom le oči odpreti, pa bodo kar vsi hrepeneli po nemških učilnicah. Treba toraj, pravi list na dalje, na prihodnjem spodnještajerskem nemčurskem shodu („Parteitag-u“) kmete opozoriti na zvijačo njihovih dozdanih voditeljev.“

Hotel sem zvedeti resnico ter povprašam jako zanesljive osebe po naši okolici, kaj je onega sicer vsega spoštovanja vrednega moža pri sv. Frančišku nagnilo, da je svojo hčerko preselil iz dekliske šole v Celji, ktero, kakor sploh slišimo,

prav dobro vodijo častite šolske sestre, ter jo vrnil v celjsko mestno, nemško šolo? Zvedel sem pa sledeče:

Imenovana učenka od sv. Frančiška O. je prebivala še z drugo součenko D., rojeno pri Velenji, pri nekem sodnijskem služabniku v Celji. Ko je prišla učenka O. pred prazniki na počitnice k svojim starišem, je že pripovedovala, kako je žena imenovanega strežaja obema učenkama prigovarjala, da po praznikih naj nikar več ne pristopite v šolo k šolskim sestram, temveč, da se imate preseliti v nemško mestno šolo. Oča O. spremlja po veliki noči svojo hčerko v Celje; uno učenko D. od Velenja pripelja pa mati v Celje. Zdaj ponavlja žena služebnika pri okrožni sodnji svoje prigovarjanje, kaže očetu O. in materi D., kako srečni bote obe deklinici, če se v mestni nemški šoli dobro naučite nemškega jezika. Zgovornost nemčurske babe premaga in preslepi zdravo (?) pamet očeta O. in matere D.; obedve učenki morate zapustiti dozdajšnjo šolo. „Kaj pa deklinice“, vprašam jaz, „so kaj radi zapustile samostansko šolo?“ Obedve ste bile neizmerno žalostni, posebno učenka D. iz Velenja je na glas jokala in plakala, ter naravnost rekla, da nikakor ne more prestopiti v nemško šolo, kjer ne bo čula več nijedne mile slovenske besede. In ko dekle vedno joče in zmirom silneje plaka, se je morala imenovana strežajeva baba vdati; tudi lastna mati se je spametovala pa svoji hčerki in dekle z velikim veseljem zopet vstopi v deklisko učilnico pri šolskih sestrah. Dasi ravno je hčerko našega kmeta O. tudi silno mikalo, potegniti nazaj v poprejšnjo šolo, je vendar grozno prizadevanje njene nemčurske gospodinje šibko deklinico nagnilo, da je ostala v nemški šoli. Naj se toraj uči nemškega jezika, da bo znala predstavljati nemška pisma gornjegraške s... je!

Jz tega sprevidiš, dragi bralec, da je vse grdo zasukano in mnogo debelo zlaganega vmes, kar blebeče kosmati nemčur v celjskem vmazanem listu. Žalibog, da „Celjanka“ še vedno v par od-tisih razliva po naši dolini svoj strup. Trdi, da

Dnešnji list ima 1/2, pole „Gospodarsvene priloge“ in „Osma letno poročilo družbe duhovnikov“ kot prilogo.

kmetje sprevidajo veliko korist znanja nemškega jezika. Toda razumni naši kmetje vejo prav dobro, da ravno oni z nemškim jezikom celó nič ne opravijo po svetu; njim je treba znati le slovenščine, pa zamorejo priti daleč okrog po svojih kupčijah z lesom. Zavoljo peščice lenih nemčurjev pa se ne bojo učili tujega jezika. Le grde zvijače naših sovražnikov zamorejo premotiti nespametne in neznačajne naše slabotneže, da hrepenijo po tujih šegah, po tujem jeziku.

Vi slovenski rojaki pa, ki pošiljate svoje sinove in hčeri v mesto, pazite, da ne pridejo v pest ljudem, ki popolnoma spačijo vaše otroke, ter jih spravijo ob krščansko življenje, ktere ga so se privadili v domači hiši; gledajte sami, da Vaše dece ne vmori nam tolikanj sovražni duh nemčurski. — Taki otroci, ki so se po mestnih šolah nekoliko obilzali z nemškim jezikom, so najhujša šiba za naše poštene slovenske soseske!

Dostavek. Kolikor mi je znano, se morajo učiteljice sestre v privatni deklinški šoli v Celji ravnati po naučenem načrtu za spodnještajerske šole; zato se morajo na podlagi materne slovenskega jezika deklinice poučevati tudi v nemškem jeziku. Deklice se toraj pri šolskih sestrah v Celji (pa tudi pri sv. Petru pod Mariborom. Ured.) pametno, razumno učijo nemški, a ob enem ostanejo vrle Slovenke. To znajo nemčurji in zato lajajo na takšne šole! Vsak pametnjak pa sedaj lahko sam rzsodi in oceni to, kar se je povedalo!

Kako uboge koroške Slovence v šolah ponemčjujejo.

(Govor drž. poslanca dr. Vošnjaka v drž. zboru.)

IV. Deželni šolski svet je, kakor uže omenjeno, določil, naj se nemščina uže v prvem šolskem letu kot učni jezik na ljudskih šolah v Koroški upelje, in je na tem potu šel tako daleč, da je za slovenske šole le jedno samo knjigo, to je Abecednik, upeljal. A celo ta ni popolnem slovensk, nego slovensko-nemšk.

V tej knjigi se uči otrok do 36. strani slovenski brati, od 36. strani dalje nemški, potem je večina beril nemških do konca, in to naj bi bilo vse znanje, katero naj si otrok za življenje v materinščini pridobi, kajti vse druge knjige, izimši katekizem, so samo nemške.

A deželni šolski svet Koroški je kmalu uvidel, da z ABC ne bode prišlo tako daleč, da bodo otroci dobro nemščino žgoleteli. Čutil se je poklicanega v letih 1860—1870 — letnica ni tiskana na knjigi, kakor da bi bila tiskana v manuskriptu, in ne dobi se v prodajalnicah — izdati „navod k upeljavanju slovenskih otrok v nemščino za ljudske učitelje v Koroški“ v slovenskih krajih. To je zelo originalna knjiga in jaz bodem navel iz navoda samo nekaj mest, da pokažem, kakov pe-

dagogični duh v Koroški prevladuje. V tem predgovoru se učiteljem očita, da ne umejo otrok nemški učiti, da so bila njih prizadevanja, kakor se je v osmih ali desetih letih pokazalo, gledé priučjenja nemščine v ljudskih šolah popolnem brezuspešna, in da je temu le njih napačni način priponku uzrok. Glasoviti pisec te knjige, — žal, da ni njega imena na prvi strani knjige in je le deželni šolski svet kot izdavitelj zaznamenovan — pravi dalje v svojej pedagogiškej modrosti: „Vse nemško čitanje in pisanje, vse na pamet učenje besed in slovničnih pravil, vse ustno in pismeno prevajanje ne bode imelo zaželenega uspeha, če bode učitelj to svoje poučevanje v jeziku s slovenskim okvirom obdajal (Čujte! čujte! na desnici), če se pri tem pouku vedno slovenščine poslužuje. Nemščina naj se marveč v prostem poučevalnem občevarnji učitelja z učenci živo poučuje in uči, čemer dajejo učni predmeti snov.“

„A kako naj govorimo s slovenskimi otroci nemški, če nas vendar ne razumejo? vprašalo se nas bode“. Deželni šolski svet odgovarja tudi na to težavno vprašanje; on pravi: „Na to vprašanje se prav lahko odgovori, če se pokaže na postopanje vsake matere kot učiteljice jezika, postopanje, katero se je po svojih uspehih dobro izkazalo, odkar so matere in otroci“. (Veselost na desnici.) Učitelji naj torej isto tako delajo in otroci bodo uže za njimi govorili. „Uspeh gotovo tudi tu ne bode izostal. Jezik govoriti naučimo se najnaravneje (Poslanec Wurm: To je kanibalično, to mora stati v stenografičnem zapisniku!), ko ga čujemo govoriti in se trudimo ga tudi govoriti, naj je razumenje in ustni izraz začetkom tudi nekoliko nepopolen. Nemško govorjenje je torej najprimernejše in najnaravnejše učno sredstvo pri poučevanju slovenskih otrok v nemščini in zane-marjenje istega je glavni vzrok nedostatnih uspehov pri tem predmetu.“ (Čujte! čujte! na desnici.)

Deželni šolski svet daje natančna pravila, kako naj učitelj poučuje, če hoče brzo dospeti do smotra. On ne sme hitro, marveč polagoma in jasno govoriti in rabiti kolikor možno prosto, razumljivo obliko in za to poučevanje se mora sam pripravljati, da si zna dobro nemški, ker bi morda umešal narečje, in to bi ne bilo dobro.

Po tej knjigi se poučuje v Koroški po ljudskih šolah, in jaz sem to knjigo le z velikim trudom dobil, kajti vsak učitelj dobi le jeden eksemplar, in če pride šolski ogleda, je njega prvo vprašanje: Imate li še to knjižico? (Veselost na desnici) in on mu jo mora pokazati.

Jaz dobil sem jo po drugej poti, ne od učitelja, to moram izrečno poudarjati, ker menim, da bi se dotični učitelj skoro gotovo hudej preiskavi ali celo odpustu iz službe izpostavil. Oni okrajni šolski ogleda v Celovci, o katerem sem govoril in kateri je v prevelikej gorečnosti za ljudsko šolo šel tako daleč, da je odločil, naj bode učni jezik še le od četrtega leta dalje nemščina, bil